

Rapport

Rapport naar aanleiding van een klacht over het Ministerie van Veiligheid
en Justitie.

Publicatiedatum: 23 september 2014

Rapportnummer: 2014/122

Feiten

De rechter heeft Lars* op 16 november 2007 veroordeeld wegens diefstal en poging tot afpersing en heeft hem een gevangenisstraf van negen maanden opgelegd. Lars heeft tegen deze uitspraak hoger beroep ingesteld. Het gerechtshof heeft het vonnis vernietigd en Lars op 28 juli 2009 veroordeeld tot een gevangenisstraf van zeven maanden. Hierop is Lars in cassatie gegaan. De Hoge Raad heeft op 17 april 2012 arrest gewezen en geoordeeld dat de middelen niet tot cassatie konden leiden, maar dat er wel meer dan twee jaren waren verstreken na het instellen van het cassatieberoep, waarbij de redelijke termijn ex artikel 6 EVRM was overschreden. Om die reden heeft de Hoge Raad de uitspraak van het gerechtshof vernietigd, maar uitsluitend voor wat betreft de duur van de opgelegde gevangenisstraf. De Hoge Raad heeft de straf verminderd tot zes maanden en ̂n week gevangenisstraf.

Omdat Lars meer dan drie weken onterecht van zijn vrijheid was beroofd, heeft hij een verzoek om schadevergoeding ingediend.

De plaatsvervangend hoofdofficier van justitie van het arrondissementsparket Amsterdam heeft Lars bij brief van 22 oktober 2013 laten weten het verzoek om schadevergoeding af te wijzen. De hoofdofficier sloot aan bij de motivering van de Hoge Raad in een zaak die betrekking had op een onrechtmatig uitgezeten voorlopige hechtenis. Het feit dat de Hoge Raad een strafvermindering heeft toegepast wegens het tijdsverloop, viel het Openbaar Ministerie niet te verwijten. Daarnaast was ten tijde van het instellen van cassatie niet te overzien dat de Hoge Raad deze strafverlaging zou toepassen. Door het in mindering brengen van de drie weken gevangenisstraf, was de detentie achteraf gezien niet onrechtmatig geworden, aldus de hoofdofficier.

Lars was het met de afwijzing van zijn verzoek om schadevergoeding niet eens en wendde zich op 16 december 2013 tot de Nationale ombudsman.

Klacht

Lars klaagt erover dat het Ministerie van Veiligheid en Justitie zijn verzoek om schadevergoeding heeft afgewezen.

* dit betreft een gefingeerde naam

Rapport Nationale ombudsman 2011/281

In rapport 2011/281 van de Nationale ombudsman speelde soortgelijke problematiek een rol, waarbij de Hoge Raad eveneens strafkorting had toegepast wegens overschrijding van de redelijke termijn.

In dat onderzoek had de minister de Nationale ombudsman laten weten dat er overleg plaatsvond met de Hoge Raad over mogelijke vergoeding in geval de Hoge Raad de straf had verminderd. Er had echter nog geen definitieve besluitvorming plaatsgevonden. Achteraf gezien achtte de minister het in die zaak wel behoorlijk om een vergoeding aan te bieden.

De Nationale ombudsman deed de minister onder meer de aanbeveling om verzoeker op de hoogte te stellen van de definitieve besluitvorming omtrent de vraag hoe de rechtspraak om wil gaan met verzoeken om schadevergoeding in zaken waarin de Hoge Raad strafkorting heeft toegepast.

Vragen aan de minister van Veiligheid en Justitie

Onder verwijzing naar genoemd rapport heeft de Nationale ombudsman de klacht van Lars voorgelegd aan het College van procureurs-generaal met de vraag tot welke uitkomst de besluitvorming heeft geleid ten aanzien van verzoeken om schadevergoeding na een door de Hoge Raad toegepaste strafkorting. Voorts heeft de Nationale ombudsman het College verzocht om de kwestie van Lars te bestuderen en te bezien of zijn klacht naar tevredenheid kon worden afgedaan.

Het College liet hierop weten dat dergelijke verzoeken om schadevergoeding worden doorgestuurd naar de Raad voor de Rechtspraak. Het College nam de zaak dan ook niet in behandeling en suggereerde om Lars naar de Raad voor de Rechtspraak te verwijzen.

Hierop heeft de Nationale ombudsman besloten om de minister van Veiligheid en Justitie aan te schrijven. De ombudsman heeft de minister op 7 februari 2014 de vraag gesteld of er inmiddels een besluit is genomen ten aanzien van de behandeling van verzoeken om schadevergoeding wegens een gedeeltelijk ten onrechte ondergane gevangenisstraf in het geval de Hoge Raad strafkorting heeft toegepast en zo ja, wat de uitkomst van dat besluit is. Voorts is aan de minister gevraagd of de situatie van Lars aanleiding geeft om (uit coulance) over te gaan tot schadevergoeding.

Reactie minister van Veiligheid en Justitie

Omdat een reactie uitbleef, heeft de Nationale ombudsman de minister van Veiligheid en Justitie een aantal malen gerappelleerd. De minister liet weten nog in overleg te zijn met de Raad voor de rechtspraak en de uitkomsten van dat overleg af te wachten alvorens de brief van de Nationale ombudsman te beantwoorden.

Bij brief van 19 juni 2014 heeft de minister de Nationale ombudsman laten weten dat hij inmiddels met de Raad voor de rechtspraak afspraken heeft gemaakt. Deze afspraken houden in dat in geval de overschrijding van de termijn is ontstaan door een trage afhandeling bij het Gerechtshof, de Raad voor de rechtspraak dergelijke verzoeken om schadevergoeding in behandeling neemt. Dit geldt ook in geval de overschrijding is toe te rekenen aan andere rechterlijke instanties die vallen onder de Raad voor de rechtspraak.

Als er sprake is van een overschrijding die aan de Hoge Raad valt toe te rekenen, is het Ministerie van Veiligheid en Justitie verantwoordelijk voor de afwikkeling (zowel financieel als juridisch) van de schadevergoeding.

De situatie van Lars heeft de minister aanleiding gegeven om uit coulance over te gaan tot een schadevergoeding waarbij de LOVS-richtlijnen aangaande artikel 89 Wetboek van

Strafvordering analoog zullen worden toegepast om een passende schadevergoeding vast te stellen. De minister heeft aangegeven het verzoek om schadevergoeding van Lars over te dragen aan de Raad voor de rechtspraak.

Na het uitbrengen van het verslag van bevindingen door de Nationale ombudsman heeft de minister van Veiligheid en Justitie laten weten dat de overschrijding de Hoge Raad valt toe te rekenen en dat het ministerie de schadevergoeding zal afwikkelen.

Beoordeling

1. Het vereiste van goede samenwerking houdt in dat de overheid op eigen initiatief in het belang van de burger samenwerkt met andere (overheids-)instanties en de burger niet van het kastje naar de muur stuurt.

2.1 Het is begrijpelijk dat de schadeclaim van Lars aanvankelijk door de plaatsvervangend hoofdofficier van justitie van het arrondissementsparket Amsterdam is afgewezen. De Nationale ombudsman kan zich deze afwijzing “ vanuit het perspectief van het parket “ voorstellen. Het Openbaar Ministerie heeft de voorlopige hechtenis van Lars pas bevestigd na het ondergaan van de door het gerechtshof opgelegde gevangenisstraf van zeven maanden. Het kon toen niet voorzien dat de Hoge Raad in cassatie de opgelegde straf zou verminderen wegens overschrijding van de redelijke termijn.

2.2 Hoewel het resultaat in deze zaak pas bereikt kon worden nadat de Nationale ombudsman zich in deze kwestie had gemengd, is de Nationale ombudsman tevreden met de uiteindelijke uitkomst. De minister van Veiligheid en Justitie is in overleg getreden met de Raad voor de rechtspraak en er zijn afspraken gemaakt over de behandeling van verzoeken om schadevergoeding wegens gedeeltelijk ten onrechte ondergane gevangenisstraf omdat de Hoge Raad een strafkorting heeft toegepast wegens schending van de redelijke termijn. Daarnaast krijgt Lars van het Ministerie van Veiligheid en Justitie een schadevergoeding uitgekeerd.

Door met de Raad voor de rechtspraak in overleg te treden heeft het Ministerie van Veiligheid en Justitie het vereiste van goede samenwerking voldoende gerespecteerd.

De onderzochte gedraging is behoorlijk.

Conclusie

De klacht over de onderzochte gedraging van het Ministerie van Veiligheid en Justitie, die wordt aangemerkt als een gedraging van de minister van Veiligheid en Justitie, is niet gegrond.

Slotbeschouwing

Het komt nogal eens voor dat de Hoge Raad een opgelegde vrijheidsstraf verlaagt omdat de redelijke termijn voor berechting is overschreden. Maar wat betekent dat voor de veroordeelde als hij de oorspronkelijk opgelegde straf al helemaal heeft uitgezeten? Hij heeft dan in feite dus een aantal weken of maanden ten onrechte vastgezeten.

Krijgt hij daarvoor schadevergoeding? En zo ja, wie betaalt dan die schadevergoeding? Het Openbaar Ministerie of de rechterlijke macht? Er is geen wettelijke regeling die recht geeft op schadevergoeding. Maar toch voelt dit onrechtvaardig aan

Naar aanleiding van een rapport van de Nationale Ombudsman uit 2011 is er overleg op gang gekomen tussen het Ministerie van Veiligheid en Justitie en de Raad voor de Rechtspraak.

Dit heeft geleid tot afspraken over de toekenning van schadevergoeding in dit soort gevallen. De Nationale ombudsman is hierover tevreden. Maar hij is nog meer tevreden als Justitie erin slaagt het aantal strafzaken waarin de redelijke termijn wordt overschreden terug te dringen tot een minimum.

De Nationale ombudsman,

mr. F.J.W.M. van Dooren,

waarnemend ombudsman